Mavi Marmara'nın 15. Yılında Türkiye-İsrail İlişkileri: İsrail'in Stratejik Kaybı

Gazze, soykırımcı İsrail'in sistematik yıkım politikaları ve sivil katliamlarıyla Filistin halkına yönelik yürüttüğü acımasız uygulamaların en kanlı sahnesi olmaya devam etmektedir. Aylardır insani yardımların bölgeye ulaşmasını engelleyerek milyonlarca insanı açlığa mahkûm eden işgal rejimi, bir yandan insani yardım çalışanlarını sistematik biçimde hedef alırken, diğer yandan işgali kalıcı hâle getirmek amacıyla sivil altyapıyı yok etmekte ve tüm insani yardım faaliyetlerini durdurmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda gazeteciler, sağlık görevlileri ve yardım çalışanları sistematik şekilde hedef alınmaktadır. Bu yazı, Mavi Marmara'nın 15. yıldönümünde İsrail'in Gazze'deki İHH çalışanlarına yönelik saldırısını ve Türkiye-İsrail ilişkilerine yansımalarını ele almaktadır.

7 Ekim'in hemen ardından İsrail, Gazze'nin su ve elektrik kaynaklarını kesmiştir. Ayrıca, bölgede bulunan 12 üniversitenin tamamı, okulların %80'i ile çok sayıda cami, kilise, müze ve kütüphane gibi kültürel açıdan önemli yapılar tamamen yıkılmıştır. Tüm yaşam alanlarını hedef alan bu saldırılar, işgal rejiminin Gazze'yi yaşanmaz bir yer hâline getirme amacını açıkça ortaya koymaktadır.

İşgal rejimi, 18 aydır sürdürdüğü Gazze soykırımı kapsamında 53 bin kişiyi katletmiş, 180 binden fazla kişiyi ise yaralamıştır. Birleşmiş Milletler verilerine göre, İsrail Gazze'de her 44 kişiden birini öldürmüş ve günde ortalama 95 kişiyi hedef alarak öldürmüştür. Hayatını kaybedenlerin büyük çoğunluğu kadın, çocuk ve yaşlılardan oluşmakta; yani siviller kahir ekseriyeti oluşturmaktadır. Bugüne kadar Gazze'de 26 bin çocuk öldürülmüştür. Bu sayı, üç yılı geride bırakan Ukrayna Savaşı'nda ölen çocuk sayısının neredeyse 15 katına denk gelmektedir.

Gazze'de öldürülen gazeteci sayısı 240'ı aşmış olup, bu rakam İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan tüm savaşlarda hayatını kaybeden gazeteci sayısını geçmiştir. İsrail işgal rejimi, gazetecileri sistematik biçimde hedef alarak Gazze'deki soykırım ve katliam izlerini örtbas etmeye çalışmaktadır. Uluslararası ana akım medya büyük ölçüde bu soykırımı görmezden gelirken, Gazze'de zorlu koşullar altında yerel yayın yapan gazetecileri tespit edip öldürmek amacıyla özel bir birim kurduğu iddia edilmektedir. Dünyadaki diğer çatışmalarla karşılaştırıldığında, Gazze'de insani yardım görevlileri, sağlık çalışanları ve gazeteciler arasında kaydedilen ölüm oranı, en yüksek düzeydedir.

Gazetecilerin yanı sıra, İsrail'in sistematik olarak hedef aldığı gruplar arasında sağlık çalışanları ve insani yardım görevlileri de yer almaktadır. Siyonist rejimin uyguladığı abluka, Gazze'de açlık ve kıtlık tehdidini derinleştirmektedir. Öte yandan, bazı İsrailli siviller de sınırda insani yardım taşıyan konvoyları engellemekte veya bu konvoylara saldırarak zarar vermektedir. 7 Ekim'den bu yana, İsrail işgal rejimi tarafından 458 insani yardım görevlisi öldürülmüştür. Öldürülenlerin büyük çoğunluğu bilinçli şekilde hedef alınmıştır. Başta Dünya Gıda Programı ve World Central Kitchen (Dünya Merkezi Mutfağı) gibi uluslararası kuruluşların çalışanları olmak üzere, birçok insani yardım görevlisi İsrail'in doğrudan hedefi olmuştur.

Son olarak, 28 Mayıs'ta İHH İnsani Yardım Vakfı'na bağlı beş yardım görevlisi de yine kasıtlı bir saldırıyla öldürülmüştür. İşgal rejiminin temel amacı, herhangi bir insani yardımın bölge halkına ulaştırılmasını engellemek ve sivilleri sistematik olarak açlığa mahkûm etmektir.

Mavi Marmara'dan Günümüze Türkiye-İsrail İlişkilerin Kırılmaları

Mavi Marmara olayı, İsrail'in Türkiye'ye yönelik stratejisini yeniden gözden geçirmesine ve bu doğrultuda yeni bir vizyon geliştirmesine neden olan önemli bir kırılma anıdır. Tel Aviv açısından bu olay, yalnızca siyasi değil, aynı zamanda stratejik ve ekonomik düzeyde de derin etkiler yaratmıştır. İsrail, kuruluşundan bu yana ilk kez Türkiye karşıtı bir jeopolitik blok inşa etme çabalarına girişmiştir. Olayın ardından İsrail,

Türkiye'yi kuşatma stratejisine odaklanmış ve bu doğrultuda Türkiye karşıtı geleneksel aktörlerle iş birliğini artırma arayışına girmiştir. Türkiye, Ortadoğu'da etkisini derinleştirerek İsrail'i tecrit etmeye çalışırken, İsrail de farklı coğrafyalarda Türkiye'nin nüfuz alanlarını hedef almıştır. Bu strateji, "Doğu Akdeniz Gaz Forumu"nun kurulmasıyla somut bir biçim kazanmıştır. Forum; Ortadoğu'dan başlayarak Yunanistan'ı da kapsayan ve Doğu Avrupa'ya kadar uzanan bir hatta, Türkiye'nin bölgesel politikalarını hedef alan bir girişimdir.

Mavi Marmara saldırısı, Türk savunma sanayisi için de bir kırılma anını temsil etmektedir. Bu dönemden itibaren özellikle savunma sanayisinde atılan adımlar, ilerleyen yıllarda Türk dış politikasının temel yapı taşlarını oluşturmuştur. Mavi Marmara, Türkiye'nin İsrail ile ilişkilerinde bir uyanışı simgeler. Terörle mücadelede ve Ege gibi hassas bölgelerde, şartlı olarak temin edilen silahların yetersizliği, bu olayla birlikte daha net bir şekilde görünür hâle gelmiştir. Birçok Türk askerî ve siyasî yetkili, Mavi Marmara'nın dış politika ve güvenlik stratejileri üzerinde önemli etkiler yarattığını açıkça ifade etmiştir. Mavi Marmara ile başlayıp 15 Temmuz darbe girişimiyle devam eden süreçte, genel olarak Batı'ya, İsrail'e ise özel bir güvensizlik ortamı doğmuştur. Mavi Marmara hadisesinin oluşturduğu iklim Türkiye için özellikle Katar ve Kuveyt gibi Körfez ülkeleriyle finansal ve ticari ilişkilerini yoğunlaştırmış; bu da Batı'ya olan bağımlılığı azaltırken Türkiye için yeni pazarlar ve alternatifler yaratmıştır.

Türkiye, bölgesel ve küresel ölçekte askerî, diplomatik ve ticari açılımlar gerçekleştirirken, İsrail ise tarihinde ilk defa hukuki anlamda ciddi yaptırımlarla karşı karşıya kalmıştır. Mavi Marmara katliamındaki rolleri nedeniyle, hem Türk mahkemeleri hem de bazı uluslararası kurumlar, İsrail Başbakanı hakkında tutuklama kararı çıkarmıştır. Böylece İsrail'in "yargılanamaz" olduğu yönündeki algı büyük ölçüde sarsılmıştır. Mavi Marmara olayı, İsrail açısından yalnızca jeopolitik değil, aynı zamanda hukuki düzeyde de bir dönüm noktası olmuştur. Her ne kadar ilerleyen süreçte ABD'nin ısrarı ve arabuluculuğu sonucu bu davalardan vazgeçilmiş olsa da, bu gelişme bir dönemin kapanışını da simgelemiştir.

Mavi Marmara bağlamında Türkiye-İsrail ilişkilerini, iç politikadan bağımsız değerlendirmek mümkün değildir. İsrail, uzun yıllar boyunca özellikle medya ve sermaye alanlarında Türkiye'de ciddi yatırımlar yapmıştır. Bugün Türkiye ile İsrail arasındaki ticari ilişkilerin sürmesinde, bu yapısal ilişkilerin etkisi büyüktür. Bu çerçevede, Mavi Marmara olayı, FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişimine giden süreçteki taşları döşeyen ilk halkalardan biri olarak değerlendirilebilir. Mavi Marmara saldırısında İsrail lehine tutum sergileyen FETÖ, seyahatten önce ve sonra İsrail adına gizli dosyalar hazırlaması, dinlemeler yapması ve istihbarat sağlaması, bu yapının devlet için ne denli güvenilmez olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Bazı medya kuruluşlarının ve belli sermaye çevrelerinin desteğiyle, özellikle Filistin hassasiyeti taşıyan AK Parti ve birçok sivil toplum kuruluşunu hedef alan FETÖ, İsrail'in Türkiye'deki en etkili vekil yapılanmalarından biriydi.

Mavi Marmara hadisesi, İsrail'in Türkiye'ye yönelik dış politikasında belirgin bir dönüm noktası olmuştur. İsrail, Türkiye karşıtı siyasetini Suriye'deki Türk askeri varlığını hedef alarak sürdürmüş, 7 Ekim sonrasında ise Gazze'deki Türk sivil toplum kuruluşları ve yatırımlarına yönelik saldırılarla devam ettirmiştir. 28 Mayıs'ta İHH insani yardım çalışanlarına yönelik saldırı, Mavi Marmara olayının 15. yıldönümüne denk gelmesi ise tesadüfi değildir. Bu saldırı, İsrail'in Türkiye'ye yönelik provokasyon zincirinin bir halkasını oluşturmaktadır. İsrail'in bu eylemleri aynı zamanda bölgesel hedefler içeren jeopolitik bir kırılmanın göstergesidir. Aslında bu tür hesapsız saldırılar, zayıflayan işgal rejiminin Türkiye'yi ebediyen kaybettiğinin farkında olmasının bir yansımasıdır.

Nitekim Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, altı siyasi parti grubu ve grubu bulunmayan partilerin katılımıyla İsrail'in saldırısı oy birliğiyle kınanmıştır. Türkiye'nin en yüksek siyasi temsil organında alınan bu karar, sadece Türk siyasetinde değil, bölgesel dengelerde de ciddi bir değişimin yaşandığını ve İsrail'in yalnızlaştığını ortaya koymaktadır. Tüm siyasi partilerin ortak tavır alması, İsrail'in bölge jeopolitiği açısından ciddi bir kayıptır.

Netanyahu'nun Türkiye karşıtı politikaları, aslında İsrail devletinin varoluş stratejisiyle de çelişmektedir. 1948 yılında İsrail'in ilk Başbakanı David Ben-Gurion tarafından geliştirilen "Çevre Doktrini" Türkiye, İran ve Etiyopya gibi bölge dışı ülkelerle iyi ilişkiler kurmayı öngörmekteydi. Bu stratejiye göre Türkiye, İsrail'in hayatta kalma planının temel taşlarından biriydi. Kuruluşundan hemen sonra bölgede en güçlü desteği Türkiye'den gören İsrail açısından mevcut çekişme, tarihi bir dönüm noktasını temsil etmektedir. Türkiye'nin İsrail'e karşı sertleşen tavrı, İsrail'in önemli bir bölgesel ortağını kaybedip onu güçlü bir rakip haline getirmiştir. Türkiye, İsrail'in daha önce karşı karşıya geldiği tüm bölgesel aktörlerden daha büyük ve etkili bir güç konumundadır. Bu nedenle İsrail'in Türkiye karşıtı her adımı, aslında kendisini daha da izole eden bir süreci tetiklemektedir.

Her ne kadar İsrail, bazı Arap ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmiş olsa da, Arap kamuoyunda İsrail'e karşı tarihî bir öfke söz konusudur.

Özetle, İsrail'in Türkiye'yi kuşatma stratejisi başarısız olmuştur. Türkiye'nin Libya'dan Suriye ve Irak'a, Kızıldeniz'den (Somali, Sudan) Balkanlar'a kadar uzanan diplomatik ve askeri hamleleri, İsrail'in çevreleme çabalarını etkisiz kılmıştır. Ancak Türkiye karşıtlığı ve husumeti İsrail için ciddi sonuçlar doğurmuştur. Türkiye gibi dev bir bölgesel aktörün kaybedilmesi, İsrail jeopolitiği açısından tarihi bir kayıptır. Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkiler bir daha asla eski hâline dönmeyecektir. Dönemsel yakınlaşmalar ya da geçici yönetimlerin çabalarına rağmen, Türk halkı İsrail'in bu düşmanca tutumunu unutmayacaktır. Siyasetten sivil topluma İsrail'in dostu olmaktan çıkmıştır. Mavi Marmara ile birlikte Türkiye'de İsrail yanlısı taban iyice azalmıştır. Osmanlı'dan bu yana Yahudi toplumuna koruma sağlamış bir halkın düşmanlığını kazanmak, İsrail için tarihî ve stratejik açıdan ciddi bir çıkmaz anlamına gelmektedir.

İsrail, kamuoyunda oluşturulan algının aksine, sanıldığı kadar güçlü bir devlet değildir. İsrail'in güvenliği, caydırıcılığı ve bölgesel yayılmacılığı tamamen ABD'nin sağladığı garantilere dayanmaktadır. İsrail'in askeri gücü çoğunlukla sivillere, kadınlara ve çocuklara yönelik saldırılarda görünür hâle gelmektedir. Ancak bugün, geçmişe kıyasla çok daha zayıf bir konumdadır. Attığı her panik adımı ve işlediği her katliam, aslında içinde bulunduğu çaresizliğin bir göstergesidir. Bu zayıflık yalnızca direniş hareketin karşısında yaşadığı kayıplardan değil, aynı zamanda Türkiye gibi bölgesel dev bir gücün açıkça karşısında yer almış olması daha da zayıflatmaktadır.